

Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady dňa 21. 9. 2022

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: 143/SO/2022-MS

Programová služba: RTVS 24

Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska

Číslo licencie: TD/3

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. 143/SO/2022-MS smerujúci voči vysielaniu programovej služby RTVS 24 vysielateľa Rozhlas a televízia Slovenska a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 13 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady oznámi podávateľovi podnetu na preverenie výsledok preverenia podnetu.

T: 3. 10. 2022

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady pre mediálne služby
dňa 21. 9. 2022

Podnet na preverenie č. 143/SO/2022-MS zo dňa 1. 7. 2022
Podávateľ: fyzická osoba
Predmet podnetu: Špeciál :24 – V. Mečiar a V. Klaus po 30. rokoch
Deň a čas vysielania: 30. 6. 2022 o 17:20 h
Označenie podľa JSO: bez označenia

Programová služba: RTVS 24
Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska
Číslo licencie: TD/3

Dátum: 9. 9. 2022

OBSAH PODNETU:

“Časť slovenskej mediálnej komunity začala v posledných rokoch raziť pre mňa neprijateľné heslo, že novinár nemusí byť objektívny. Práve na podporu tohto bludu si pozvali do komisie Annu Sámelovú z Katedry žurnalistiky FF UK v Bratislave a práve jej postojom sa RTVS často bránila, prečo nepozýva do diskusií aj expertov s iným názorom. S takýmto prístupom, ktorý je v ostrom rozpore s definíciou klasického žurnalizmu, sa nedokážem zmieriť. Ale je to len jeden zo znakov upadajúceho trendu tejto profesie.

Preto podávam sťažnosť na moderátorov relácie pre objektivitu.“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (účinný od 01. 08. 2022)

VYMEDZENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV

§ 8 - Komunikáty

(4) Aktuálna publicistika je program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.

* * *

§ 16 - Obsahová služba a sloboda príjmu

(1) Poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.

* * *

§ 25 - Prístup verejnosti k pluralitným, objektívnym a nestranným informáciám

Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

b) zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ podnetu na preverenie namietal, že v programe *Špeciál :24 – V. Mečiar a V. Klaus* po 30. rokoch zo dňa 30. 6. 2022 boli moderátori neobjektívni.

Program, ktorý je predmetom podnetu, bol odvysielaný 30. 6. 2022, v čase účinnosti zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii. Od 1. 8. 2022 je účinný zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách. V rámci tohto zákona sme program posudzovali podľa:

§ 25 - prístup verejnosti k pluralitným, objektívnym a nestranným informáciám, ktorý je ideovo rovnaký

Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

b) zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.

Medzi kritériá objektivity vo všeobecnosti zahŕňame: relevanciu, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absenciu stránenia.

Na úvod programu odznelo slovo moderátorky, ktorá recipientov oboznámila s jeho obsahom. Nasledoval súhrn významných míľnikov rozdelenia Česko-Slovenska od rokovaní v osade Milovy vo februári 1992 až po oficiálne oznámenie V. Mečiara a V. Klauza o rozdelení federácie dňa 26. augusta 1992 na tlačovej konferencii vo vile Tugendhat.

Po konci tohto súhrnu nasledovala nosná časť namietaného programu - diskusia formou živého vysielania z brnianskej vily Tugendhat.

Podávateľ namietal neobjektívnosť moderátorov. Na úvod treba uviesť, že Rada pre mediálne služby nemá v kompetencii určovať redakčnú politiku jednotlivých vysielateľov a usmerňovať diskurz v spravodajských a publicistických programoch. Podľa **§ 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 o mediálnych službách** poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.

Z hľadiska úlohy moderátorov relácie treba povedať, že moderátor v televízii je sprievodca programu, obvykle besedy alebo diskusie, reláciu uvádza, riadi a prezentuje. Je sprostredkovateľom medzi účastníkmi televíznej besedy a divákmi. *Zborník prác o všeobecnej problematike moderátorstva* (Horský, 1982, s. 57) rozširuje pôsobnosť moderátora aj na autorskú činnosť. Moderátor je chápaný ako komunikátor s najväčšou mierou personifikácie sociálnej informácie. „Moderátor je redaktor, tvorca i realizátor. V relácii vystupuje ako autor materiálov, ale aj ako sprievodca reláciou, ktorý jednotlivé materiály podľa potreby spája a komentuje. Reláciu uvádza a vytvára spolu s dramaturgom a režisérom, je hosťiteľom pozvaných hostí – osobností. Robí bodku relácie.“ (Horský, 1982).

Respondenti stotožňujú moderátora s reláciou, a práve preto by mal byť moderátor vedúcou osobnosťou celého tvorivého tímu. Moderátor by mal prejavovať svoju účasť pri rozhovore už tým, že svojich hostí pozorne počúva. Aktívna účasť moderátora v rozhovore je záštitou pre respondenta. Respondent musí cítiť, že moderátor chce poznať pravdu, ktorá zostáva skrytá, a o to väčšia radosť nastane, ak tú pravdu moderátor svojimi otázkami odhalí. (Maggee, 1968, s. 16)

Podávateľ a podnetu mohla vyrušiť skutočnosť, že moderátori „tlačili“ na legitimitu rozdelenia spoločného štátu. Mimochodom, tento problém respondentov programu znervózňoval. Moderátori chceli poznať dôvody tohto konania. Treba podotknúť, že v danom prípade, teda v publicistike možno viac stavať na subjektívnom pohľade publicistu, moderátora. V tomto kontexte treba chápať tlak moderátorov na otázku legitimacy rozdelenia česko-slovenskej federácie.

Ohľadom problému objektivity novinárov, resp. moderátorov existuje množstvo odbornej literatúry, kde všeobecne platí, že objektivita je hľadanie pravdivého poznania, ku ktorému sú potrebné fakty a čas, pričom čas preveruje trvalosť faktov. V danom prípade je nespochybniteľné, že v programe odzneli fakty, ktoré potvrdil čas v trvaní 30 rokov od rozdelenia spoločného štátu.

Podľa nášho názoru sa moderátori snažili aktívne vystupovať za divákov, kládli hosťom relevantné otázky, zaujímal ich najmä problém absencie referenda pri rozdelení Česko-Slovenska. Snažili sa svoje otázky konfrontovať s dobovými reflexiami respondentov daného programu. To, že sa niektoré otázky respondentom relácie, Vladimírovi Mečiarovi a Václavovi Klausovi nepáčili, mali títo dvaja možnosť okomentovať a tiež dať najavo dôvody, prečo takéto otázky považujú za nenáležité.

Navyše, je potrebné zdôrazniť, že moderátori pri svojich otázkach viackrát v diskusii argumentovali tvrdením, že otázky im posielali samotní recipienti prostredníctvom rôznych komunikačných kanálov vysielateľa. Obaja respondenti namietaného programu tieto tvrdenia moderátorov spochybňovali, avšak Rada nemá v kompetencii overiť ich pravdivosť alebo nepravdivosť.

Na základe odvysielaného obsahu konštatujeme, že sme v monitorovanom programe nezaznamenali také nedostatky, ktoré by zakladali rozpor s ust. § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách.

ZÁVER:

V posudzovanom programe bola podľa nášho názoru zabezpečená objektivnosť a nestrannosť. Domnievame sa preto, že namietané vysielanie programu *Špeciál :24 – V. Mečiar a V. Klaus po 30. rokoch* zo dňa 30. 6. 2022 na televíznej programovej službe RTVS 24 **nezakladá rozpor** s povinnosťami ustanovenými v § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách. Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený**.

K bodu č. 25

Popis/Prepis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. 143/SO/2022-MS)

Monitorovaný program: Špeciál :24 – Stretnutie Mečiar – Klaus po 30. rokoch
Deň vysielania: 30. 6. 2022
Čas vysielania: cca 17:20 h
Označenie podľa JSO: bez označenia

Časový kód záznamu RVR cca:

17:20:01 začiatok záznamu vysielania (už bežiaci zvukovo-obrazový predel)

17:20:07 začiatok programu *Špeciál :24 – V. Mečiar a V. Klaus po 30. rokoch*

Moderátorka: „Dobrý deň. Je 30. jún. Končí sa mesiac, ktorý bol pred tridsiatimi rokmi prelomovým pre spoločný štát Čechov a Slovákov. Na začiatku júna 1992 sa konali spoločné parlamentné voľby v rámci Česko-Slovenska a nikto netušil, že budú posledné. Ani nie na konci tohto mesiaca bolo rozhodnuté, že krajina sa rozdelí na Českú a Slovenskú republiku. Ako k tomu došlo, keď ani jedna z víťazných strán, či ODS v Česku alebo HZDS na Slovensku, nemala rozpad federácie vo volebnom programe. O chvíľu sa aj túto otázku spýtame hlavných aktérov rozdelenia Česko-Slovenska, Václava Klauza a Vladimíra Mečiara. Najprv si však pripomeňme udalosti spred tridsiatich rokov a ich hlavných aktérov.“

Nasledoval súhrn významných míľnikov rozdelenia Česko-Slovenska:

- stretnutie a dohoda vyrokovaná v osade Milovy z februára 1992;
- návrh vypracovania budúcej ústavy, návrh tejto dohody neprijateľný pre HZDS a SNS;
- vyjadrenie Milana Kňažka k dohode v Milovách;
- odmietnutie Milov Slovenskom;
- presunutie rokovaní o budúcnosti federácie na čas po voľbách v júni roku 1992;
- vyjadrenie F. Mikloška o jeho stretnutí s V. Havlom a J. Čarnogurským ohľadom osudu spoločného štátu;
- výsledky júnových volieb z roku 1992;
- získanie silného mandátu pre HZDS a ODS po voľbách;
- vyjadrenie V. Mečiara o možnosti realizácie referenda o rozdelení spoločného štátu;
- odmietnutie zostavenia federálnej vlády V. Mečiarom a V. Klausom;
- vyjadrenie V. Klauza – HZDS má záujem vytvoriť zo Slovenska zvrchovaný štát, on nemá žiadny mandát od českých voličov, ktorý by mu dovoľoval vytvoriť akési spoločenstvo so Slovenskom;
- ODS presadzovalo silnú federáciu, HZDS hovorilo o konfederácii, hovorilo o Slovensku ako o subjekte medzinárodného práva;
- rokovanie HZDS a ODS v Bratislave;
- smerovanie k samostatnosti oboch federálnych republík;
- rokovanie V. Mečiara a V. Klauza vo vile Tugendhat o princípoch rozdelenia spoločného štátu.

17:29:28 živé vysielanie z brnianskej vily Tugendhat

Moderátorka: „Dobrý deň zo spomínanej svetoznámej brnianskej vily Tugendhat, kde sa pred tridsiatimi rokmi spečatil osud Česko-Slovenska.“

Moderátor: „Premiéri Slovenska a Česka práve tu podpísali dohodu o rozdelení česko-slovenskej federácie.“

Moderátorka: „Hlavní aktéri vtedajšieho diania prijali pozvanie do tejto špeciálnej diskusnej relácie. Bývalý premiér slovenský, pán Vladimír Mečiar. Dobrý deň.“

Vladimír Mečiar, expremiér Slovenskej republiky: „Dobrý deň.“

Moderátorka: „A rovnako tak niekdajší premiér a prezident Českej republiky, pán Václav Klaus.“

Václav Klaus, expremiér a exprezident Českej republiky: „Dobrý den.“

Moderátor: „Vaše otázky k diskusii môžete posilať aj vy, diváci pri televíznych obrazovkách, a to konkrétne na mailovú adresu otazky@rtvs.sk.“

Moderátorka: „Páni, aký je to pre vás pocit, byť tu opäť po tridsiatich rokoch? Sú to naozaj krásne priestory, ktoré ste vybrali pre vtedajšie rokovania. Vybavuje sa vám nejaký taký okamih, ktorý bol zlomový, a ktorý by vás možno prinútil aj po takom dlhom čase premýšľať, či naozaj to bolo dobré rozhodnutie, či ste sa vtedy rozhodli správne, alebo či ste mali konať inak, pán Mečiar.“

V. Mečiar: „Tak, za prvé, pán prezident.“

V. Klaus: „Ne, tak za prvé, ďakujeme za organizáciu tohoto setkání a tohoto rozhovoru, i když už jste zase tou interpretací na začátku tomu dali výklad, který je určitě totálně odlišný od toho, jak my to s panem premiérem cítili tehdy, jak to cítíme teď, tak...“

Moderátorka: „Tak, to bol taký historický sumár. Vy ste tu na to, aby ste vašu interpretáciu povedali.“

V. Klaus: „(...) To nebyl neutrální sumár. To byl výběr zvolených vět a tak. Ale to nechme. K tomu se dostaneme, ale vy jste se zeptala, co si tady vybavujeme. Tak, za prvé si vybavujeme, že jsme se tady potkali po 30. letech a že je tady stejné horko jako bylo tehdy. To je první zásadní. Za druhé, jsme zjistili, že jsme o 30 let zestárli, i když vypadáme pořád ještě švarně, tak ale, už je to 30 let. Udála se spousta věcí. Já když jsem teď vyndával z kapsy mobilní telefon a nechával jsem je támhle mimo, tak jsem si uvědomil, že tehdy nebyly mobilní telefony, čili my jsme tehdy nemohli komunikovat s tisíci lidmi v Praze nebo Bratislavě, aby jsme se radili s nimi, co udělat. No, ten svět se výrazně změnil, ale vy jste začala těm, jestli si vzpomínáme, ano, byly to významné chvíle, klíčové chvíle pro historii obou našich zemí, chvíle, které mohli dopadnout strašně špatně, jak dopadli v dalších zemích na východ od nás, v zemích jako dneska vidíme Rusko, Ukrajinu, vidíme, co bylo v bývalé Jugoslávii, mohli dopadnout jinak a naštěstí, díky tomu, co jsme tady tehdy projednávali, co jsme tady domluvili, co jsme vyjednali, tak se to nestalo. Čili, já bych teď nezkoušel interpretovat opačně ty věty, které jste tady vybírali. Historické chvíle našich dějin a já myslím, že, my jsme sem nepřijeli, tehdy před 30-ti lety rozdělit Česko-Slovensko, Česko-Slovensko v tu chvíli bylo rozděleno a my jsme sem přišli zařídit, aby to bylo v pohodě, spokojeně, klidně, abychom na sebe nestříleli, abychom si nenadávali a aby jsme vytvořili situaci, že vztahy Čechů a Slováků dnes jsou nejlepší v dějinách vůbec, jaké kdy u nás byli, a to myslím, že je nehynoucí úkol, kteří snilkové o něčem, o něčem, co už dávno nemůže být pravda, prostě nechtějí pořád brát na vědomí. Takže, tohleto je asi můj názor a mně jenom mate, že mluvíte o nějakých setkáních v Milovech. To bylo setkání nikoliv reálních politických subjektů našich zemí, to bylo setkání lidí, kteří se dostali v prvních volbách v roce 90 do různých politických postů, ale mezitím už z jakékoliv politické vážnosti vypadli a místo, aby dělali něco pozitivního, tak si vymýšleli setkání v Milovech, kde já vůbec ani si to jméno nepamatuju, že existovalo a vůbec si nedomyšlím, co se tam stalo.“

Moderátorka: „Tak, je to súčasť rokovani tých delegácií. Pán Mečiar, odznegli tu slová pána Klauza o tom, že Česko-Slovensko už bolo prakticky rozdelené, keď ste sem prišli, ale v

skutočnosti formálne minimálne to ešte nebola pravda. Vy si spomínate na nejaký okamih taký zlomový, vraciam sa teraz späť k otázke, kde premýšľate nad tým, či mohlo byť niečo inak. “

V. Mečiar: „Ja nemôžem rozmýšľať tak ako vy, pretože som účastník tých konaní a videl som ich vecne a aj prežíval inak. V prvom rade, keď sa ma pýtate na dojmy, tak ja si, osobne som sem prišiel len preto, nie pre vaše pozvanie, pre osobu pána prezidenta Klauza, ktorého považujem za najlepšieho českého politika moderných dejín a ktorú považujem za mimoriadnu osobnosť európskeho významu. Málokto si docení ľudí, ktorými žije a vníma ich inak ako vtedy, keď s odstupom času hodnotí ich dielo. My sme sa nikdy pri tých rokovaniach nesnažili o nečestnosť, o neúprimnosť, ale vždy o tvrdú obhajobu svojich záujmov. To neboli hladkania, boli to náročné, vecne podložené argumenty. A teraz k tomu, čo ste hovorili o tom úvode. Prepáčte, zmažem vám všetko. Prvé, česko-slovenský problém ako problém otvoril Václav Havel bez konzultácií s kýmkoľvek, s tým, že prišiel do federálneho zhromaždenia so zmenou názvu Československa. Vyvolalo to obrovské pohoršenie. Druhé, čo bolo, boli voľby v roku 1990. Tie subjekty, ktoré boli v tých voľbách sa v podstate menili a už neboli totožné s tými, čo v 92-hom, ale v roku 90 bol daný návrh na riešenie demokratizácie verejnej správy, štátnej správy a vlády, z českej a slovenskej vlády. Návrh bol zamietnutý zo slovenskej strany, rokovanie prevzal do rúk František Mikloško po dohode s pánom prezidentom, podľa ktorého ten, čo to vykoná, to znamená médiami obľúbený Fedor Gál, dostane vilu, dostane peniaze aj všetko, ak dokončí tieto akty do konca. Tak samozrejme, tento dokument neprešiel v pôvodnom znení, prešiel v inom znení, po ktorom som vstal a oznámil, Pithart svedok, Česko-Slovensko skončilo. Nedá sa zabrániť jeho rozpadu. Kroky, ktoré sa robia, povedú k jeho zániku. V Hnutí za demokratické Slovensko sme sa dohodli, že nebudeme tieto veci prezentovať, je zbytočné prezentovať. Iniciatívu zobrať do rúk prezident Havel, ktorý zvolával komisie na riešenie štátoprávneho usporiadania, nemal žiaden názor. Nemal pokračovanie. Mal len nejaké výhrady voči slovenskej strane, ktoré išli k tomu, že som bol odvolaný z funkcie predsedu vlády, aj viacerí iní členovia, a bola dohoda, že verejne sa nebudeme vyjadrovať k rozdeleniu Česko-Slovenska. Preto nemôžete povedať, že HZDS malo názor. HZDS nemalo verejne žiaden názor. “

Moderátorka: „Pán Mečiar, keď dovolíte, tak ten váš výrok z roku 1992, ktorý ste povedali pre Le Monde, samostatnosť nechceme, tlačia nás do nej, tak to ste ako mysleli? “

V. Mečiar: „To bolo v niečom inom, ktoré vtedy z toho išlo. Pokiaľ išlo o tieto rokovania, ktoré boli česko-slovenské, viedol ich prezident Havel s tými zástupcami strán, ktoré boli vo vláde federálnej i národných vládach, náš zástupca bol nižšej úrovne, s tým, že môže byť len pozorovateľ. Nikdy sme sa nevyjadrovali verejne, aké štátoprávne usporiadanie máme, pretože bolo isté, že partnerom bude na českej strane pán Václav Klaus a nemožno k partnerstvu pristupovať tak, že budeme vopred mediálne prezentovať informácie. Ďalej, pokiaľ išlo o ochranu, tak ešte v roku 1991-92 bol taký zmätok, ktorý sa pokúsil prezident Havel riešiť tým, že vytvorí prezidentský systém a prevezme celú moc v štáte do rúk. To mu neprešlo, ani vo federálnom zhromaždení, ani inde a neprešlo samozrejme aj u nás, to sme boli proti. Ja som napríklad zvolal zhromaždenie občanov do Brezna, kde z niekoľko tisíc boli za zachovanie federácie dvaja. Hlasovali verejne na námestí. “

Moderátorka: „Pán Mečiar, ale samozrejme toto nie je reprezentatívna vzorka, lebo vieme, že podľa vtedajších prieskumov väčšina občanov na Slovensku aj v Česku nechcela rozdelenie Česko-Slovenska, ale prepáčte, vráťme sa k tomu roku 92... “

V. Mečiar: „Prieskumy verejnej mienky robené univerzitou tohoto mesta, na pôde ktorého sedíme, dokazovali iné, ako vy hovoríte. Pokiaľ ide o otázky, ktoré pokračovali ďalej po tomto vystúpení prezidenta Havla o bankrote tohoto systému, tak samozrejme sa snažili urobiť nejakú dohodu, hocijakú. Preto Čarnogurský nevyhovoval, navrhol im prevrat na Slovensku, s tým, že Čarnogurský odíde a ja sa vrátim. Odmietol som. Predtým mi ponúkli funkciu predsedu federálnej vlády, s tým, že ich problém je Václav Klaus, aby som im ho pomohol riešiť. Odmietol som, bolo to nečestné. Takže, tieto kroky sa v zákulisí robili, ale nevedli k výsledku. Zmluva z

Milov bola vlastne kompromisom medzi názorom Jána Čarnogurského urobiť nejakú zmluvu a nejaká zmluva vznikla, ktorá neprešla ani národnou radou, kde sme nesedeli, sedelo tam KDĽ vo väčšine, a neprešla ani českou národnou radou. Tá vôbec nerokovala o tom a bolo urobené vyhlásenie, nech si to riešia tí, čo prídu po voľbách. Bolo isté, že to budeme my dvaja.“

Moderátorka: *„Vráťme sa k tomu obdobiu po voľbách, keď dovolíte, lebo naozaj to detailne nezvládneme teraz všetko, čo bolo prerokované.“*

V. Mečiar: *„Obdobie po voľbách, ktoré potom bolo, tak samozrejme, že...“*

Moderátorka: *„(...) My sme sa tu bavili o usporiadaní federácie...“*

V. Mečiar: *„Prvé bolo stretnúť sa vôbec po voľbách a rozprávať o predstave, aká existuje, pretože my sme sa nestretli. Každý krok bol sledovaný a bol by sa vysvetľoval konšpiratívne. Tak sme sa nestretli, až po voľbách.“*

Moderátorka: *„Ôsmeho júna tu vo vile Tugendhat...“*

V. Mečiar: *„Prvý krok, ktorý bol urobený na tom stretnutí smeroval hneď k tomu, aby bol posledný. A tu bol vyslaný posol Václava Havla, aby som sa nestretol s pánom Klausom a pokračoval do Prahy. S tým, že som oznámil pánovi prezidentovi, že dnes si partnera vybrali českí voliči, nie pán prezident. No a potom samozrejme boli rokovania, pri ktorých sa rokovalo aj o tom, že ako vlastne dospieť k dohode. Ak kreslíte veci podľa štatistík, tak tie štatistiky sú vám na kočku. Pokiaľ ide o rokovanie, ktoré sme mali, prvá zásada, ktorá bola, nedopustiť konflikt medzi našimi národmi. Ak hovorím o konflikte, ešte som to nikdy nehovoril, ale veci boli ďalej, ako si vôbec viete predstaviť. A vôbec, čo verejnosť o tých veciach vie. Nehovoril som o nich nikdy, ani s pánom prezidentom, bola to vec, ktorá súvisela s bývalým prezidentom, keď som mu to oznámil, pochopil, zložil príbor a pochopil, že prezidentom viacej nebude. Oznámil som mu, čo bolo povedané.“*

Moderátor: *„Ak dovolíte, pán Mečiar, k tomu stretávaniu sa a dohadovaniu sa o delení federácie, pán bývalý prezident Gašparovič nám hovoril, že isté rokovania prebiehali už pred voľbami v roku 1992 v istých moravských sklípkoch a že sa mali stretnúť vaši emisári, že predsa len zástupcovia vašich politických strán...“*

V. Mečiar: *„Pán Gašparovič si túto vec vymyslel, pri žiadnych rokovaníach nebol, rokovania som viedol sám, pán Gašparovič vstupoval do politiky po voľbách v 92-hom, a nikdy nie predtým.“*

V. Klaus: *„(...) Vráťme se k tomu. Já už jsem to na začátku řekl. Vy jste začali třeba Milovama, pan premiér si na to vzpomíná a já ne, prostě to byla akce, kde já jsem nebyl a kde prostě pořád ta skupina, která myslela, že znova vyhraje volby, bude dál rozhodovat o tom, co bude. Pro mě to bylo nezajímavé setkání, abych nestrácel čas do toho jet. Proto mě šokuje, že o věci, kterou už vůbec nevím jak se menovala, vy tím začínáte.“*

Moderátorka: *„Pre našich divákov je to informácia.“*

V. Klaus: *„No ne, no tak, to spíš ty diváky pleteme těmhletim. (...) Podstatná věc byla ta, že přeci česko-slovenský problém tady existoval od nepaměti, my dobře víme, že ve všech zákrutách dějin, mluvím teď o dvacátém století, vždycky, když se cokoliv stalo, když začala Druhá světová válka, tak se, když došlo k odlišnému vývoji. Já vím, že byl odlišný vývoj kolem roku 68, 89, prostě ten problém česko-slovenský tady byl, ty země nejsou stejné, nejsou homogenní a jakkoliv se můžeme mít rádi se Slovenskem, a já Slovensko jsem rád vždycky měl a každý ví, že moje manželka je Slovenka a já jsem sem jezdil víc než kdokoliv jiný, takže já znám nejrůznější cestičky a dedinky kolem Tater a podobně, neboli nemluvme o tom, ale já jsem k svému úžasu zjistil, že prostě se hned po listopadu 89 otevřel tento problém. Pro mě ho také otevřela najednou netušená, nečekaná debata o změně názvu naší země, která byla zavedena takzvaná debata o pomlčku, to já jsem se v tu chvíli zděsil a uviděl jsem, že prostě mluvíme o, jsou to věci vážné. Všechno k tomu směřovalo, takže tady se nerozhodlo v této budově o rozdělení státu. Tady se rozhodlo o tom, aby to rozdělení bylo přátelské, kamarátské, spravedlivé pro všechny a tak dále a tak dále, bez jakýchkoliv konfliktů. To je zásadní poselství,*

který z toho plyne. Celý svět nám závidí jak jsme tohleto provedli, v jakém přátelském formě a tónu a já myslím, že to je to podstatné, co by z toho dalším generacím, které to nezažily a které neviděly ty fotografie, když jsme s panem premiérem seděli pod tím dnes už neexistujícím stromem, takže on už...“

Moderátorka: *„A k tomu sa práve chcem niečo opýtať, pán Klaus, keď dovolíte. Toho ôsmeho júna, keď ste sa tu stretli po voľbách a všetci videli, zachytili vás práve tie fotoaparáty, ako sa rozprávate s pánom Mečiarom medzi štyrmi očami, tak ani po tých troch desaťročiach nie je jasné, že o čom, pamätáte si ešte na obsah toho rozhovoru?“*

V. Klaus: *„Ježiš, že bych si pamatoval, to teda byste přeceňovali mé paměťové schopnosti, ale byla to debata, jak z téhle situace vyjít prostě, protože jsme slyšeli nejrůznější interpretace, nejrůznější hlasy a šlo o to, aby promluvil někdo, kdo má opravdu politickou váhu a kdo, jak ste začali tím, že vítězové voleb aby se tady sešli a ne ti, kteří volby totálně prohráli a zmizeli politicky z povrchu zemského, aby diktovali o tom, jak to být má a prostě nemá. Na české scéně stejně tak jako na slovenské se politické spektrum změnilo, takže najednou jiní lidé přišli o tom diskutovat, ale, ty lidé, kteří přišli po tom roce, po těch volbách 1992, byli lidé, kteří do toho nevnášali své aprioristické představy, ale byli to lidi, kteří se dívali kolem sebe, věděli, co si myslí lidé na Slovensku, věděli, co si myslí lidé v Čechách a na Moravě a prostě nechtěli vytvořit konfliktní situaci a usoudili, že je potřeba přátelsky se dohodnout, takže jestli jsme něco dělali, tak jsme mluvili o tom, jak to provést a to je zásadní, zásadní rozdíl, na kterým já musím trvat.“*

Moderátorka: *„Pán Mečiar, vy ste mi pred vysielaním povedali, že vy si pamätáte obsah tých rozhovorov. Môžete niečo z toho prezradiť?“*

V. Mečiar: *„Prepáčte, bol to rozhovor medzi štyrmi očami a takže to sa nehovorí, ale bol to rozhovor s maximálnou zodpovednosťou za stav. Vráťte sa znovu k tomu stavu, lebo vy považujete za dominantné, že sme sedeli pod stromom. Dominantné bolo rozpad Varšavskej zmluvy, rozpad Rady vzájomnej hospodárskej pomoci, zastavenie zahraničného obchodu a výmeny, rastúca inflácia, zastavenie zbrojného priemyslu, baníctva, investícií, nezamestnanosť ľudí, ktorá vytvárala nielen sociálny a hospodársky, ale aj politický problém a bolo ho treba nejakým spôsobom riešiť, a tie riešenia neboli. A teraz, ešte keď sa vraciame ku tomu, tak tí, ktorí sú ako pozostalí po tom bývalom uvažovaní hovoria, veď nebolo referendum. Ak preboha niekto to referendum aspoň raz v živote čítal, tak by sa dočítal, že za prvé, referendum mohlo byť len o otázke, či sa môžu začať rozhovory o rozpade Česko-Slovenska. Či sa môžu začať. V dobe, keď už rozpad bol zavŕšený.“*

Moderátorka: *„Bolo to súčasťou ústavy, pán Mečiar.“*

V. Mečiar: *„Bol to zákon, ktorý bol prijatý, ale ktorého prijatie vylučovalo, aby sa dal uskutočniť. Nakoniec, to bol aj môj rozhovor s prezidentom Havlom, keď povedal, my sme to prijali preto, aby sa to nedalo urobiť. V ktoromkoľvek okamihu, ktorákoľvek inštitúcia to mohla zastaviť. Takže, tí, čo sa ku tomu vracajú, nech si to prečítajú a prečo to neurobili, keď mali celú moc a všetko. Prečo to neurobili? Prečo to nechali dôjsť do toho štádia? Ďalej, ďalšie čo je, že pokiaľ išlo o tie vnútropolitické veci, musíme zobrať do úvahy, že Slovensko sa tiež muselo s mnohými, aj Česko, vysporiadať. Pokiaľ ja si dobre pamätám, na Slovensku žiaden český politik, okrem pána prezidenta Klause, nebol na Slovensku a pokúšal sa vytvoriť aj stranu ODS aj na Slovensku a nejako tie vzťahy harmonizovať.“*

Moderátor: *„Ak dovolíte, k tomu by som smeroval. Pretože, ak pán Klaus tvrdí, že jednoducho federácia postupne zanikala, tak bola tu tá okolnosť, že Občianska demokratická strana mala predsa federalistický politický program a súčasne ste kandidovali s ODS aj na Slovensku. Čiže, ak ste vedeli, že federácia sa chýli ku koncu, prečo potom ODS kandidovala aj v tejto časti federácie?“*

V. Klaus: *„Já jsem se narodil v Československu i když je to velmi nepřesné, protože ani já ani pan premiér Mečiar jsme se bohužel nenarodili v Československu. Já jsem se narodil v Protektorátu Böhmen und Mähren, v Protektorátu Čechy a Morava a pan premiér se narodil*

ve Slovenském státě, takže to, že jsem já, nevím jak pan premiér to cítil, ale já, že jsem celý život říkal, že jsem se narodil v Československu, vlastně nebyla pravda, to jenom tak jsem, tak to bylo vsugerováno všeobecným citěním. Takže my jsme byli Čechoslováci v tomto smyslu. Opakuju, já znova říkám, já jsem hrával basketbal vo federální ligu, takže já jezdil po slovenských městech a manželka je ze Slovenska a tak dále. Já nic proti Slovensku nikdy neměl, já jsem, byl bych pro to, ale já jsem pochopil, že prostě ambice obou těchto států, a v té první chvíli silně vyjadřované Slovenskem, logicky, protože hlavní město federace byla Praha, tudíž na Slovensku byl pocit, že se vládne z Prahy. Kdyby bylo hlavním městem federace Bratislava, tak by měli Češi určitě nedobry pocit, že se vládne z Bratislavy. Bylo to díky tomu, že jak česká část byla větší, tak se vládlo z Prahy. Ano, nedobry pocit z toho uspořádání státopravního byl prostě silnější na Slovensku než v Čechách, neboli, já jsem měl logicky pocit, že zkusme ten stát udržet, ale prostě já jsem pochopil, že to udržitelne není a že prostě ty odlišné tlaky, pnutí, záměry, ambice, sny, prostě úvahy pana Čarnogurského, který mě řekl, a pro mně to byla definitivní tečka, tak 2, 3 měsíce před timi volbami, někdy v dubnu nebo něco takového, roku 1992 na konferenci v Bonnu u kancléře Kohla, tak prostě já to připomínám všude. To bylo, prostě, my jsme celý den tam seděli na té konferenci a pořád jsem říkal, já se s vámi chci domluvit nebo dozvědět od vás, jak to ve skutečnosti je a jediná část byla po půlnoci, kde jsme se sešli v místním baru toho hotelu a já jsem zůstal naprosto jako opařený, protože já jsem pořád myslel, že nějak se dohodnem o nějakém možném uspořádání. Čarnogurský mi jasně řekl, my chceme svou hvězdičku na mapě Evropské unie, tečka. Vůbec přes to nejede. V tu chvíli já jsem pochopil, že mé jakékoliv snažení a jezdění po slovenských městech s volebním programem ODS a udržení federace, že jsou stracené a to, takovýhle příkladů můžu říct tisíc jedna. To jenom, že Čarnogurský tady byl ukazovaný, tak proto jsem to zmínil. “

Moderátorka: „Rešpektujem tieto vaše spomienky, pán Klaus, teda interpretáciu udalostí, ale...“

V. Klaus: „To není vzpomínka, to není interpretace, ne, nezlobte se, stop, stop...“

Moderátorka: „Musím dodat, že z pohľadu verejnosti to vyzeralo tak, že väčšina, nie, prepáčte, musím dokončiť svoju otázku, väčšina politických strán to nemala vo svojom volebnom programe v roku 92, s výnimkou jednej jedinej na Slovensku, to bola Slovenská národná strana a aj tá iba v dlhšom časovom horizonte, čiže z pohľadu verejnosti je legitímna otázka, že akú malo legitimitu toto rozhodnutie?“

V. Klaus: „Nezlobte se, ale ten příklad je nevhodný, ale přesto paralelu udělám. Žádné manželství nemá ve svém programu napsáno variantu, že se rozejdou. Přesto se 50% manželství nebo kolik v České republice, rozchází. To, že to nemají nikde předem napsané, ale to, že k tomu rozchodu dojde je výsledek reality toho, ne co si řekli v kostele, ale když večer potom se hádají o to, kdo má umýt nádobí. Takže, tak my jsme taky nemohli přeci nikdo v téhle chvíli mít ve svých programových prohlášeních do voleb tohleto napsáno. Nepadalo to v úvahu a jestli ste vdaná, což asi jo, tak víte, o čem mluvím. Nemáte přeci napsáno se svým manželem, že je varianta, že se rozejdete. Fakt jako, vemme to jako vážnou věc tohleto.“

Moderátor: „Ja som ženatý a viem, že teda možno ma čaká, ale dúfam, že ma nečaká rozvod, a rozvody zvyčajne trvajú dlhšie a ten rozvod alebo rozdelenie česko-slovenskej federácie bol pomerne rýchly po voľbách 1992.“

V. Klaus: „Čemu říkáte po volbách? Ten rozvod byl už od 68-ho roku, kdy vznikla podivná federace tady u nás, ten rozvod byl od 17. listopadu a tak dále a tak dále. Těch kroků bylo nekonečně a právě ty skoro 3 roky, které byli do těch voleb 92 ukázali beznaděj tohoto hraní si na nerozchod a my jsme s panem premiérem Mečiarem jediní přistoupili veřejně na to říct, přestaňme si na tohleto hrát, co si všichni skutečně myslíme, kromě falešníků, kteří říkali, že to tak nebylo.“

Moderátorka: „Viete, ale my sme tu na to, aby sme sa vás pýtali, lebo to sú cenné spomienky, alebo dobre. Vy ste to nazvali inak, to sú vaše hodnotenia, ktoré sú dôležité z tej doby a pán

Mečiar, aj vy chcem, aby ste mali šancu na to reagovať, lebo z pohľadu verejnosti je tu otázka, že akú malo legitimitu to rozhodnutie, akokoľvek možno dobre mienené, ale akú malo legitimitu, keď ľudia išli do volieb s tým, že nevolili strany s takýmto programom, že sa to Československo rozdelí.“

V. Mečiar: *„Toto je demagógia najvyššieho stupňa.“*

Moderátorka: *„A nebolo referendum, ktoré bolo v ústave.“*

V. Klaus: *„A prečo referendum?“*

V. Mečiar: *„Referendum? Načo? O čom?“*

Moderátorka: *„Mnohí ľudia dodnes nie sú s tým spokojní.“*

V. Mečiar: *„Že začneme rozhovory, o tom, či sa majú začať rozhovory? To bolo referendum, že referendum bolo možné zrušiť kedykoľvek rozhodnutím slovenskej vlády, českej vlády, národnej rady Českej republiky, národnej rady Slovenskej republiky, vládou federálnou, federálnym zhromaždením, hociktorou komorou, prezidentom republiky a generálnym prokurátorom. To bola nejaká demokratická inštitúcia? Čo tá inštitúcia riešila? Prosím vás, celé to referendum je zakrývačka pre tých, ktorí to spôsobili, že to do tej krízy obrovskej dostali. Jedna je, čo išlo absolútne vo všetkých štátoch, ktoré boli zložené, všade bojovali a strieľali po sebe. My sme boli v situácii, že to sa nesmie medzi nami, Čechmi a Slovákmi, stať, že tie vzťahy majú svoju hodnotu, a to musí byť dobré. Myslíte, že tu nikto nebol taký, čo chce bojovať?“*

Moderátorka: *„No to neviem, povedzte vy.“*

V. Mečiar: *„Ale áno.“*

Moderátorka: *„Kto?“*

V. Mečiar: *„Ale my sme riešili veci tak, aby táto vec sa nestala a to riešenie bolo prijaté a uskutočnené. Pokiaľ išlo o otázky, kto za čo zodpovedá, prepáčte, ale Václav Havel išiel do Washingtonu, kde si dal do vystúpenia zrušenie zbrojného premyslu na Slovensku aj v celej Česko-Slovenskej republike, pričom väčšia táraha bola na Slovensku. Ja som bol za ním pred jeho odchodom, sedeli tam na kufroch, a dohovárал mu, nech to nerobí. On hovorí, možno nám za to Američania niečo dajú. Dali nám figu borovú a z večera do rána, 100-tisíc ľudí na Slovensku nemalo prácu. Stotisíc ľudí. To mali ďakovať federácii? Alebo mali povedať, tak toto sú rozhodnutia, ktoré štátu nepomáhajú.“*

Moderátorka: *„Dobre, keď dovoľíte, vráťme sa k referendu.“*

V. Klaus: *„Pane premiére, já myslím, že my by sme to měli obrátit. My by jsme se měli ptát tyhle ty mladé dvojice, která tak zarputile zápolí o tyhle věci.“*

Moderátorka: *„Ja sa len pýtam v mene občanov.“*

V. Klaus: *„Jestli oni jsou nespokojení, jestli oni to považují za chybné rozhodnutí nebo jestli to nevidí jako úžasné východisko pro Slovensko, co se tehdy stalo, jestli to nebylo obrovské vítězství staletí trvajících úsilí Slovenska o svůj stát a tak dále. Kladete si tuhle otázku nebo, já myslím, že jsme měli otočit ten rozhovor. My by jsme se mohli začít ptát vás, protože jinak to nemá smysl, protože vy říkáte naučené formální větičky, které vám někdo nadiktoval a napsal, co se máte ptát. To není pro nás zajímavé, nezlobte se.“*

Moderátorka: *„Nie, pán Klaus, ak dovoľíte. Vysvetlím vám, že prečo sa pýtam niečo, čo vás možno rozhorčuje, ale v tej dokrútke sme pustili autentické vyjadrenie pána Mečiara z toho času...“*

V. Mečiar: *„Tá dokrútka je zo strihom a nerobte mi zo zostrihu systém.“*

Moderátorka: *„No nie, to je ucelená veta, pán Mečiar.“*

V. Mečiar: *„Zo strih, obsahujúci veľa vecí nepravdivých.“*

Moderátorka: *„Dobre, skrátka, je doložitelné, že pán Mečiar sám hovoril o referende v tom čase a poviem vám, prečo sa pýtam. Pred piatimi rokmi bol prieskum Inštitútu pre verejné otázky a Českého centra pre výskum verejnej mienky a ten ukázal, že väčšina opýtaných Slovákov, opakujem, to bolo pred piatimi rokmi, 67% Slovákov a 68% Čechov sa nezmierila s rozhodnutím politikov rozdeliť Česko-Slovensko bez referenda. Preto sa pýtam.“*

V. Klaus: „*To považuji za legrační a nesmysl.*“

V. Mečiar: „*Keď to vy takto vysvetľujete, tak mi dovoľte, aby som povedal ja, lebo ja som autor toho výroku, môžem?*“

Moderátorka: „*Nech sa páči.*“

V. Mečiar: „*Samozrejme, keď bolo prvé stretnutie, tak sme rozprávali o vzájomných vzťahoch, naše delegácie sa stretli v konfliktnej situácii, my dvaja nie, my sme išli ten konflikt riešiť a vtedy padla aj otázka, či je aktuálne referendum.*“

V. Klaus: „*Ale pane premiére, ještě řekněte, že my jsme se nijak neznali předtím.*“

V. Mečiar: „*Nie.*“

V. Klaus: „*To jenom možná teda, aby bylo všeobecně jasno. My jsme se opravdu, ne že by jsme nevěděli kdo je kdo, ale neznali jsme se, nikdy jsme spolu nepromluvili, nikdy ani slovo prakticky, jo, to jen tak mimochodem.*“

V. Mečiar: „*Čiže, to bola záležitosť, ktorá bola vyslovená za stolom. Česká strana odpovedá, že referendum nie je nutné, voľby povedali, kto má zodpovednosť, ja som sa doma opýtal slovenských strán, či chcú, o tejto strane, to tiež nemáte zadokumentované, o tejto strane, rokovať v referende. Odpoveď predsedov všetkých predsedov politických strán, nie. Čo po nás chcete? My sme zobrali zodpovednosť za vyriešenie stavu, ktorý sme nespôsobili, ktorý sme prebrali, ktorý celý svet uznáva ako unikát. Keby sa zobrali skúsenosti z Česko-Slovenska, tak nie je dneska Ukrajina. Keď je to uznané, že to bola operácia svojho druhu, ktorá sa nikdy ešte v dejinách nezopakovala, trochu blízko boli Švédii a Fíni, ale dokončená tak, že predstavovala maximálnu úctu, úsilie a spoluprácu. Predsa my sme neriešili otázku len federálnych orgánov. My sme riešili otázky spolupráce republikových orgánov, vyriešili sme otázky ľudských práv, v prenose týchto ľudských práv, prijali sme 28 noriem o spolupráci, o zásadách tejto spolupráce, čo sme napravovali všetko, čo bolo pokazené a dávali do obehu. Prijali sme unikátne rozhodnutie, že vlády budú medzi sebou spolupracovať na nie inštitucionálnom základe, ale priamo dohoda medzi vládami a to fungovalo. Bol to funkčný mechanizmus, ktorý mohol fungovať aj pre Európsku úniu. Autorom toho návrhu bol pán prezident a my sme ho s radosťou prijali, lebo to bolo premyslené. Samozrejme, že keď sa robí takáto operácia, preberie sa všetko. Všetky riziká.*“

Moderátor: „*Ak dovoľíte, tu by som sa spýtal. Vy ste vykreslili, ako prebiehali rokovania aj medzi vami osobne. Aké boli postoje medzinárodného spoločenstva a povedzme veľmocí? Hrali aj tieto reakcie medzinárodného spoločenstva a, povedzme, Spojených štátov, Ruska a európskeho spoločenstva nejaký význam vo vašich rozhovoroch?*“

V. Klaus: „*Hlavně, mezinárodnímu společenství, nezlobte se, do toho nic nebylo a bylo štěstí, že do toho nic nebylo a bylo štěstí, že to bylo těsně po pádu komunismu, kdy Ameriku tolik nezajímala Evropa, kdy Německo mělo starosti se svým Wiedervereinigung, se svým zjednocením, Rusko, tehdy ještě Sovětský svaz byli neuvěřitelně oslabeni a my jsme naštěstí nebyli v Evropské unii, takže my jsme měli možnost, abychom o tom k prospěchu našich občanů obou našich zemí diskutovali sami mezi sebou, aby nám nikdo z Ameriky, z Bruselu, nebo já nevím odkud, neradil. To bylo úžasné. Kdyby tomu tak nebylo, kdyby jsme byli náhodou v EU, tak já myslím, že by jsme po sobě střídali, určitě jo. Takže, byli jsme v unikátní historické chvíli, kdy jsme měli šanci řešit to bez toho, aby nám do toho někdo mluvil, a to bylo vrcholné vítězství této chvíle a mimořádné unikátní štěstí. To bylo window of opportunity, jak se říká anglicky, to byla chvíle, příležitosti, která už se nemohla nikdy znovu vyskytnout. Říkám to já jako někdo, kdo ještě před volbami byl pro, aby jsme hledali nějakou možnost řešení, ale pochopil jsem, že to nešlo.*“

Moderátor: „*Pán Mečiar, bol niekto z Hnutia za demokratické Slovensko, kto by sa stretával s niekým zo zahraničia a vysvetľoval pozíciu Slovenska alebo Hnutia za demokratické Slovensko v zahraničí?*“

V. Mečiar: „Za prvé. Išlo o vnútornú našu vec. Žiadne stretávania v tomto smere neboli. Čo bolo, bolo v rámci Európy regiónov sa Slovensko ako región uplatnilo a Milan Kňažko bol okamžite zvolený za predsedu s tým, aby nás podporili pri získaní samostatnosti. Preto bol volený do tej funkcie. Pokiaľ išlo o zahraničie, tak vám môžem zodpovedne odpovedať, že sme si do toho hovoriť nenechali. Ani nechceli rozprávať. Ak niekto niečo povedal, to bolo, keď sme boli v Londýne preberať na seba zmluvu o predbežnej integrácii, tak tam nám vtedy povedali, všetko uznáme, budeme vás podporovať, len nech to prebehne mierovou cestou. Vtedy sme sa pozreli na seba a usmiali, ako inak, ako inak. Ako medzi nami dvomi národmi môže takáto vec prebehnúť.“

V. Klaus: „Ale hlavně vám pan premiér tady zdůraznil jednu věc. My jsme měli mandát od občanů našich zemí, my jsme nehledali mandát od občanů Spojených států, Ruské federace, Německa, nebo, nedejůh, Bruselu, prostě. Takže my jsme cítili zodpovědnost, my jsme oba odjížděli z těchto setkání, měli sme ve 4 ráno tady tiskové konference a jeli jsme zpátky a okamžitě jsme se setkávali s kde-kým v naší zemi. Udělali jsme dobře, když jsme řekli včera tohleto, neudělali jsme dobře? Já vzpomínám úplně v klíčové chvíli bylo jedno z těch, já už nevím po kterém jednání to bylo, já jsem přijel do Prahy a říkal jsem, já bych chtěl jít někde na nějaké velké náměstí, kde přijdou deset tisíc lidí nebo dvacet tisíc lidí a říct jim, co se tam stalo, abych viděl tu reakci, tak sme hledali, kdo zareaguje a primátor Českých Budějovic tenkrát řekl, já jsem schopný do do šesti do večera zorganizovat. Tak já někdy ve 4 ráno jel tady vodsad' do Prahy, z Prahy potom do Českých Budějovic a tam bylo absolutně plné obří českbudějovické náměstí a já jsem im vysvětloval, co jsme domlouvali, ste pro, nejste pro a tak dále. Nám fakt nešlo o to, co říká ten-který soudruh v té-které vládě v zahraničí, nezlobte se.“

Moderátorka: „Pán Klaus, ak dovoľíte. Pod'me sa vrátiť k tým rokovaniam, lebo obaja ste sa pôvodne snažili usporiadať federáciu.“

V. Mečiar: „Pokiaľ ide o mandát, ešte sa musím k jednej veci vrátiť.“

Moderátorka: „Nech sa páči.“

V. Mečiar: „Aj na Slovensku médiá v drvivej väčšine, vaši kolegovia, aj dnešní, boli proti. Bolo to aj otázka úplatku, aj otázka služby.“

Moderátorka: „A čo tým myslíte, že otázka platu?“

V. Mečiar: „Všetci zbohatli na tom, ktorí boli proti, všetci sa mali dobre. My, čo sme robili tieto kroky sme (...).“

Moderátorka: „A ako na tom mohli zbohatnúť?“

V. Mečiar: „Vy si čistite sami svoj priestor medzi sebou, ja som sa dištancoval od toho a nemám nejaké vzťahy s novinármi.“

Moderátorka: „A máte na to dôkazy?“

V. Mečiar: „Ani ich nehľadám, ale tú legitimitu ako sme získali. Mal som vyše 200 mítingov s občanmi Slovenska, niektoré dni, najväčší rekord som mal 17 stretnutí za jeden deň a končil som v noci v absolútnej tme, ale urobili sme to.“

V. Klaus: „Pane premiére, já měl nejvíc 14.“

V. Mečiar: (smiech) „A na každom stretnutí padla otázka, ako ďalej s Čechmi. Ako zásadná otázka. Na každej bolo, budeme rokovať s Občiansko-demokratickou stranou, pokúsime sa o dohodu, ak to dohoda nebude, nezhyjnieme. To bolo urobené celý záver. Nehovorili sme o žiadnych formách spolužitia a nerozoberali ich, pretože bolo jasné, Česko-Slovensko v tej havlovskej podobe smeruje definitívne k zániku. Je totálne rozvrátené. Inštitúcie federálne rozvrátené, republikové inštitúcie rozvrátené, strany, ktoré vznikli z volieb z 90-teho roku rozpadnuté, nefunkčné. Vlastne už neexistoval ten systém, ktorý vtedy vznikol a musí vzniknúť niečo iné. Ďalej sa prehlbovala hospodárska kríza. Keby sme neboli prijali efektívny program, ktorého autorom je práve pán Klaus, tak by sme boli mali výsledky ako Poľsko, 600-percentnú infláciu a Česko-Slovensko 30. Ale tie hospodárske rozdiely boli. My sme mali 28-30% nezamestnaných, vďaka prezidentovi Klausovi Česká republika mala 2-3 percentá

nezamestnaných. Čiže, ten rozdiel v tom vývoji ekonomickom bol a ten vývoj išiel dopredu aj na jednej aj na druhej strane. Ale čo je pre mňa podstatné. Po tomto rozdelení spomedzi všetkých stredoeurópskych štátov Česká a Slovenská republika sa drali na čelo rýchleho vývoja a približovania vyspelým krajinám. Odtedy, ako tento vývoj bol pribrzdený, Slovensko statočne je na posledných miestach skoro vo všetkých ukazovateľoch.“

Moderátor: „Pán Mečiar, spomenuli ste ministerstvo medzinárodných vzťahov, na čele ktorého stál pán Kňazko. Zriadenie takéhoto ministerstva, na slovenskej strane ministerstva medzinárodných vzťahov, ktoré viedol pán Milan Kňazko, veľmi ťažko niesol vtedajší minister zahraničných vecí, pán Dienstbier, ktorý hovoril, že spôsobuje veľké problémy v medzinárodných vzťahoch.“

V. Klaus: „Samozrejme.“

Moderátor: „Ako toto vnímala česká strana?“

V. Klaus: „No tak já, Dienstbier nebyl zrovna můj největší kamarát, ale obecně, byli jsme spolu ve vládě. Já jsem se také velmi podíval na vzniku tohoto ministerstva. Prostě, to v tu chvíli byl pro mě jasný signál, že Slovensko usiluje o něco jiného, než pokračování ve federaci. Jednoznačná věc. Dobře, že jste to prostě připomněl, to prostě přeci není možné. Já jsem, pan předseda byl předsedou slovenské vlády dlouhou dobu, ale já jsem v tu chvíli byl federálním ministrem, čili já jsem se zas na to díval z jiného úhlu a já jsem měl své dva kolegy, českého ministra financí a slovenského ministra financí. Já jsem dva roky prožíval neuvěřitelné spory. Já jsem vytvořil finanční radu federace, kde jsem posadil tři ministry financí, ještě privatizace, cen tehdy byli. To byla taková malá vláda. No a my jsme se snažili řešit jednotlivosti, prostě, ukázalo se, že z hlediska federace nejsou řešitelné, prostě, jestli mělo Slovensko pocit, že má úplně jinou míru nezaměstnanosti a úplně jiný podíl zbrojního průmyslu, abych menoval některé z věcí, které tady zmínil pan premiér Mečiar, tak prostě, tak my jsme to tak neměli. Čili, Slovensko, zásadním způsobem žádalo, nemůžou být jedna cla, musí být odlišná cla na Slovensku. Já jsem si jako ekonom ťukal do čela, protože jsem věděl, že něco takového není možné v jednom státě. Přišli géniové, v jednu chvíli se do toho také zaplétal budoucí prezident Slovenska, pan Kováč, že by mohly být v jednom státě za určitých podmínek dvě měny, tak, ťukal jsem si do čela, a říkal jsem, prostě nemohou být dvě měny. No, a nebylo by možný, aby byl jiný měnový kurs? Prostě, tyto nápady vznikali a dnes a denně zesilovali a já jsem prostě dva roky bojoval za to, a pan premiér by možná kývnul, nebo jestli on má lepší paměť než já, ale já myslím, že rozbuškou bylo sestavení státního rozpočtu na rok 92, který byl sestavován teda na podzim roku 91, a v tu chvíli, kdybych já tehdy nevyužil svou politickou sílu a autoritu jako člověka reformujícího celou zemi, tak já jsem ještě provedl velké přerozdělení peněz v tu chvíli z rozpočtu federálního na Slovensko, za který by mě zabili všichni Pithartové a podobně, protože jsem chtěl tu federaci udržet, protože jsem věděl, že kdybych toto neprovedl, tak jako dojde ke totálnímu střetu a rozpadu a nebyl by sestaven federální rozpočet. Ne, vy kýváte, protože nechcete slyšet, nebyl by sestaven federální rozpočet na rok 92, kdybych já neudělal potichu tenhle ten manévr a k rozpadu by došlo dříve prostě, ne až po těch volbách a tak dále. Takže, jako nekývejte na to, že víte, co chci říct, nevíte, co chci říct jako. Prostě kdybych neudělal tento manévr rozpočtový, tak prostě jsme nevydrželi společně ani do těch voleb 92.“

V. Mečiar: „Ešte vám prezradím jedno. To, že voľby boli v 92-hom, ďakovať treba pánovi prezidentovi Klausovi. Federálne ministerstvo vnútra si vymyslelo zápletku a na zasadnutie federálnej vlády prišiel federálny minister so svojimi námestníkmi. Oznamovali, že voľby v roku 92 nemôžu byť, pretože armáda je prehnutá komunistami a pripravujú povstanie, ktoré by malo vyvolať nejaký celoslovenský nepokoj a preto by federálna vláda mala voľby odložiť. Toto rokovanie trvalo veľa hodín, až nakoniec boli požiadaní námestkovia ministra vnútra, aby opustili rokovanie, ktorí potom vykričali na tých, čo tam boli, že zodpovedajú za to, že tu bude prevrat. Vláda ich zamietla, ale tým to neskončilo. Našli podporu u železničiarov a dohodli sa, že predložia požiadavky na zvýšenie miezd pánovi vtedy ministrovi financií, ktorý samozrejme,

budú nadnesené, že to musí minister financií odmietnuť. Prezieravo minister financií podpísal a za pár minút bolo po štrajku železničiarov. Nebol dôvod na ten štrajk a teda vnútrákom to nevyšlo, cez železničiarov to nevyšlo. Pokiaľ išlo o tie finančné rozpory, boli veľmi veľké. Musím povedať, že v roku 92 ich chcel aj Havel riešiť. Jeho posol sa stretol so mnou dvakrát s tým, že ak prejdem na niektoré názory prezidenta Havla, okamžite sa zariadi výmena vlády Jána Čarnogurského na Slovensku, ja nastupujem na jeho miesto. Som okamžite Čarnogurského informoval, že to sa deje, a tretie bolo, že príde na Slovensko definitívne uzatvoriť vec minister zahraničných vecí, ktorého ste spomínali, ktorý po ceste z Budapešti sa zastaví v Bratislave a povie, ako by ten prevrat prebehol. Ale samozrejme, Dienstbier začal s tým, že to smiešne ministerstvo zrušte a povedal to Kňazkovi, ktorý bol minister. Toho to rozčertilo aj keď sme boli pripravení vyjednávať, to vyjednávanie okamžite skončilo, pretože to ministerstvo nemalo za úlohu vzťahy medzištátne, ale medzinárodné vzťahy, to bol taký...“

Moderátor: *„Ja by som sa, pardon, rád spýtal, pardon, aký význam malo toto ministerstvo, lebo pán Kňazko hovorí, že sme nadviazali ako región Slovenska napríklad vzťahy s rôznymi členskými subjektmi zložených štátov, ako s Bavorskom, Valónskom a podobne. Aké vzťahy rozvíjalo Slovensko s týmito regiónmi iných, najmä západných krajín?“*

V. Mečiar: *„Na toto vám viem odpovedať veľmi ľahko, pretože Kňazko sa stal šéfom Európy regiónov. Predseda. Jeho zvolili a podporovali všetky tieto regionálne útvary.“*

Moderátor: *„To nemohol vedieť v čase, keď sa zriaďovalo ministerstvo, že bude takto zvolený?“*

V. Mečiar: *„Keď sa zriaďovalo, on už tam kandidoval ako minister tohoto ministerstva.“*

V. Klaus: *„Ne, ale ja myslím, že na tu otázku, ktorá opravdu je z jiného soudku, já myslím, že odpověď je asi taková. Bylo to asi tak, jak je dneska Evropa regionů, prostě, že mně Středočeský kraj a Praha, Bratislava, Východoslovenský kraj má nějaké své zastoupení v Bruselu a tam někde vyjednáva. Prostě, to nebylo vážné ministerstvo zahraničí. My to pouze brali jako signál jasných ambicí, ambicí Slovenska, aby se posunuli věci.“*

V. Mečiar: *„Možno pochopíte význam tohoto, keď vám poviem (...) zodpoviem vám na otázku, aký to malo význam. Keď sa prijímala deklarácia o zvrchovanosti, tak ma požiadali zahraniční delegáti, aby som sa s nimi stretol. Stretol. Boli to Škóti, boli to Veľšania, boli to Valóni aj Flámi, boli to Katalánci, bol to jeden región, ktorý nechcem menovať, z Francúzska, boli to z Bavorska, ktorí tam boli a ešte tam boli z bývalej Juhoslávie, ktorí prišli a hovorili mi, my sa učíme, ako to máme urobiť. Čiže, tento konflikt, ktorý sme my riešili a vyriešili sprevádza viaceré európske štáty a viaceré znútra oslabuje a rozkladá. My sme ho vyriešili v prospech aj Českej republiky, aj Slovenskej republiky, pri zachovaní dobrých spoločenských, medziľudských vzťahov a musím dneska povedať, že tie vzťahy majú v strede Európy mimoriadny význam. (...) Poľsko uteká kdesi k anglosasku a druhý smer má prejsť a zmeniť sa na štát troch morí. Maďarsko hrá svoju úzko regionálnu, ale stále historicko (...) hrajúcu budúcnosť, tiež rokuju o tom, že teda aj z Podkarpatskej Rusi by mohlo niečo byť. My máme záujmy iné, my s iným sa stretnúť ako s Čechmi nemôžeme. Preto napríklad aj taká nespokojnosť v našich radoch bola, keď Poliaci zobrali vzdušný priestor, ktorý mala zazmluvnený Česká republika. To sú kroky, ktoré smerujú proste protichodne k tomu čo bolo postavené na princípe spolupráce a vzťahov českej a slovenskej spoločnosti, nie štátnikov, lebo tí sa môžu meniť a môžu byť rôzni a môžu aj chybovať, ale toto bola podstatná vec a podstatná vec bola nepustiť ani zvonka, ale ani znútra, povedzme, pán prezident, aby nám do toho hovoril. My sme riešili tie veci s plnou zodpovednosťou aj za jeho účasti, aj za jeho účasti, ale platilo stanovisko naše.“*

Moderátorka: *„Vy ste, pán Klaus, po jednom z tých rokovaní povolebných, povedali, že slovenská strana chce niečo, na čo vy nemáte mandát, aby sa to splnilo. Čo bola tá červená čiara, čo sa týka požiadaviek Slovenska, lebo vieme, že najprv to bola snaha zachovať tú*

federáciu, napríklad podpredseda ODS pán Macek hovoril o tom, že Slováci chcú samostatnosť s Českou poisťovňou. Čo bol naozaj ten bod, za ktorý ste už nechceli ísť?“

V. Klaus: *„Ne. Počkejte, já pořád nějak nerozumím podstatě těch otázek. Jako, vy nás chcete přesvědčit, že byla tragická chyba, že jsme se tady v tý vile domluvili a my víme, že oba naše národy jsou velmi spokojeni s tím, co se stalo a obom národům to neuvěřitelně prospělo a tak dále. Nevím, co tímhle chcete dosáhnout. Pro nás bylo naprosto nepřijatelné jakékoliv míchanice, jakýkoliv miš-maš, jakékoliv pokusy, jak si to tak představovali pánové Pithartové a někteří další. Že může být chaos, že může nebýt jasno, jestli se rozhoduje tam nebo onam. My jsme řekli, že žádná konfедераční nejasnost prostě nemůže být. Buď, nechat ty státy žít samotné, a to se stalo teda, a nebo zůstat ve společném státě. My jsme řekli, třetí cesty, já jsem odmítal třetí cesty v ekonomice a stejným způsobem jsem odmítal třetí cestu v politickém státoprávním řešení. V tom můžeme mít trošičku jiný názor s panem premiérem, ale ptáte li se mě, co pro nás byla jasná čára, my jsme mandát na takovej miš-maš, mezihru, my jsme takový mandát neměli. Já myslím, že český národ by přijal variantu tu nebo onu, no a nakonec (...).“*

Moderátor: *„Pán Mečiar, ak dovolíte, práve takúto otázku alebo vyplývajúcu zo slov pána prezidenta Klauza by som sa chcel spýtať vás, pretože práve HZDS malo niekoľko variánt o tom, že ako chce fungovať v ďalšej federácii alebo aké sú možnosti...“*

V. Mečiar: *„Ale prosím vás...“*

Moderátor: *„A práve aj konfederácia, voľnejšia únia a napokon sa to netýkalo iba HZDS, ale aj ďalších politických strán s výnimkou Slovenskej národnej strany.“*

V. Mečiar: *„Budete mať večer rozhovor s jedným novinárom. Opýtajte sa ho, kde na to prišiel. Pretože, to je jeho výmysel.“*

Moderátor: *„Bolo niekoľko variant, možností, ako má fungovať federácia?“*

V. Mečiar: *„Ale, padla na tlačovej besede. Vy stále staviate tieto veci tak. Vtedajší predseda syndikátu novinárov, dneska už niekde inde robí, sa bude vyjadrovať k našej besede a poučovať nás, čo sme mali a čo sme nemali, tak sa opýtal, za ktorú variantu usporiadania vzťahov Čechov a Slovákov ste. Ja som mu odpovedal, to nie je náš problém. To je problém váš, novinárov. Možných je 5 variánt, vyberte si. A novinári si vybrali a povedali, že ja mám 5 variánt. Nie, ja som dal novinárom na výber, nech robia oni svoju prácu, pretože nemôžem a nemohol som si dovoliť vo vzťahu k budúceму partnerovi prejudikovať a hovoriť vopred nejaké závery, keď to nemám prekonzultované. Keď sme nie na ničom dohodnutí. Keď si to dneska predstavujem, že my dvaja sme sa tu zišli a podpísali niečo, že to nie je tak. To bolo nielen delegácie, muselo to prejsť vládami, federálnym zhromaždením, muselo to prejsť národnými republikami, no a potom sme samozrejme mali aj problémy mnohé technického rázu. Bolo treba riešiť otázku meny, a to je dôležitá vec, veď Slovensko 6 mesiacov nemalo uznanú menu. S nami nikto neobchodoval v našej mene, nebral nikto naše peniaze a my sme zásoby vyčerpávali a museli sa s tým vysporiadať. Bolo napríklad, otázka armády bola väčšina sústredená na českej strane. Od septembra do decembra bolo treba fyzicky premiestniť celú výzbroj, lietadlá, ľudí a ostatné, bolo treba vyriešiť veľmi veľa iných hospodárskych vecí, dokumentov, medzinárodných vzťahov. To bolo proste nekonečné množstvo, ktoré by nebolo možné bez zainteresovanosti veľkého počtu ľudí. Bolo treba brať do úvahy aj vonkajšie vzťahy s tým, že tento krok bol uznaný všetkými štátmi sveta. Bol uznaný ako unikátny. Samozrejme, aj istú cenu za to sme zaplatili rôznu. Česi poďakovali pánovi prezidentovi Klausovi tým, že bol prezidentom tohoto štátu, Českej republiky, bol predsedom Federálneho zhromaždenia, aj keď tam boli isté zákulisné nejaké intrigy v českej politike a je rozhodujúca osoba dodnes v českej politike. Ja som na Slovensku skončil ako predseda vlády, každá vláda ma trestne stihala, každé médium si koplo do Mečiara ako mohlo, pretože novinári sú chytřejší a vzdelanejší a v podstate som sa stal nepriateľom vo vnútri spoločnosti, ktorú som v tom čase dostal z nejakého marazmu, a to nepriateľstvo pokračuje dodneska. Ja mám malú úctu k novinárom, lebo viem, ktorí ako boli, ako robili a zasa na druhej strane mi to nechýba, pretože historická úloha bola zohraná. Bola*

zohraná v prospech Slovenskej republiky, bola zohraná s nadhľadom a zachovaním priateľstva s Českou republikou, čo bolo podstatné a môžem vás uistiť, že aj v tých kruhoch horných to naše riešenie narážalo aj na tých, ktorí chceli konflikt. Chceli konflikt. Že sa konflikt nestal, to je zase dôsledok istej práce, ktorá bola vykonaná na iných úsekoch.“

Moderátorka: „Ktorá oblasť rokovani bola najnáročnejšia? Či už pred rozdelením alebo po rozdelení federácie. Bola to tá ekonomická oblasť?“

V. Mečiar: „Nebola jediná ľahká.“

V. Klaus: „Prostě, nesměšujte rozhodnutí racionální, klíčové politické rozhodnutí ukončit setkání v Milovech a Kroměřížích a na 59-ti místech lidmi, kteří neměli politický mandát. Klíčové bylo rozhodnutí přijmeme jako realitu to, že prostě není únosné udržet v tomhle demokratickém světě prostě něco co není funkční a není životné. Technologie toho, technologie jak rozdělíme armádu a jak rozdělíme národní galerii a jak rozdělíme si zastupitelské úřady po celém světě, to jsou prkotiny. Problematictější bylo věci jak umožnit důchody platit, penze, to byly docela věci, které při prvotním debatování o těchto věcech vás ani nenapadnou. Najednou mají studovat Slováci v Čechách bez placení nebo ne? Já myslím, že jsem to tenkrát velmi velkoryse řekl, ano, zdá se mi, že je to nesmysl dneska po třiceti letech, to teď už vypadá jako nerozumná věc. Tenkrát jsem to dělal proto, abych ne nepřil do ohně olej, abych náhodou ten oheň hasil, prostě, těmhletěmi věcmi. Těhletěch věci z přátelských pro tuto zemi, pro obě země jsme udělali celou řadu, prostě, aby nevznikl spor, aby nevznikl konflikt, protože někteří ten konflikt chtěli a těšili se na to a strašně se vztekají k tomu z toho, že im ten konflikt prostě nebyl umožněný no, a tudy vzniká celý problém. Já myslím, že otázka, kterou tady položil pan kolega o tom, jaká varianta pěti řešení nebo koliká. Ne, řešení byly dvě. Buď udržet společný stát, a nebo se prostě rozejít, žádné třetí cesta nebyla. Detaily typu, jestli máme mít ještě společnou měnu, co jsme na začátku si mysleli, že to jde, ukázalo se velmi rychle, že nejde. Čili, detailů, tak že ne 5 řešení, 59 řešení, by potom mohlo být společného státu. Jestli by byly únosné, proveditelné, schůdné, praktické, pragmatické, to je úplně celý, jo. Čili, hledat, jestli řekli 5 řešení není zajímavá otázka. Varianty byly dvě. Ano či ne, a my jsme vyslyšeli to, co si voliči prostě a občané této země přáli.“

V. Mečiar: „Ešte musím upresniť jednu vec, že každá jedna z tých riešení, ktoré od toho jedného sa odvíjalo, každá bola predmetom diskusií vo variantách. Rozobranie toho, čo by bolo, čo by nebolo dobré, a záver bol jeden. Ale ten záver platil. Ak sme sa dohodli, a to treba povedať, že delegácie síce pracovali, ale z hľadiska rozhodnutí 80 až 90 percent bolo vykonané a potom odsúhlasené kolektívom. Ale, ak sme chceli sa k niečomu dopracovať, tak veľmi zodpovedne posúdiť všetky možnosti, ale čo sa povedalo, nemuselo byť napísané. A veľa razy nebolo napísané. Ale nikto z nás by si nedovolil, vedomý zodpovednosti za dôležitosť a dôveru, porušiť. A to je povedzme princíp mojej úcty k pánovi prezidentovi Klausovi. Nikdy, nikdy neporušil a nespochybnil dané slovo a vždy čo bolo dohodnuté sa do bodky splnilo a nebolo treba písať zápisnice, uznesenia, zákony. Slovo. Slovo, ktoré znamenalo dôveru k českej vláde, k českému štátu.“

Moderátor: „Pán Mečiar, dávnejšie ste sľúbili, že spíšete pamäte na tieto roky aj delenia česko-slovenskej federácie, máte bohatý archív. Spíšete nejaké pamäte, môže očakávať verejnosť nejaké vaše spomienky?“

V. Mečiar: „Nemôže.“

Moderátor: „Prečo?“

V. Mečiar: „Začal som na tom robiť, podklady sú zozbierané asi za dve nákladné autá. Jednoducho, keď som si sadol nad to a začal nad tým robiť, tak je otázka, či je to teraz ešte pre verejnosť zaujímavé. Či ešte by mohla slovenská verejnosť prijať nové fakty a či vôbec bude treba niečo prijať. Je veľa mien, ktoré sa nikdy nebudú smieť a môcť zverejniť, ktorí pôsobili vo vnútri tých vzťahov veľmi pozitívne, ale nemenovaní. Môžem povedať, že nám pomáhalo veľmi veľa občanov Českej republiky na vysokej úrovni. Poznať nové veci. Napríklad, pri

poriadani majetku, môj podpredseda mi povedal nepravdu a boli to českí funkcionári, ktorí prišli a opravili údaje a zachovali sa fér. Keď som sa ho potom opýtal, že prečo povedal nepravdu, tak bol osobný dôvod. Ale fér bola tá druhá strana, ktorá hovorila, ako treba. Čiže, my sme vtedy pristupovali voči sebe s tým, že niečo sa deje, nejaká zmena je, ale tá zmena nás nesmie negatívne poznačiť.“

Moderátor: „Budú tie dve nákladné autá materiálov historických k dispozícii napríklad slovenským historikom pre bádanie v tejto otázke?“

V. Mečiar: „Tak na to je odpoveď jednoduchá. Dostali sme do HZDS list z historického ústavu, že nemajú žiadne dokumenty o HZDS a že potrebujú tie dokumenty, aby sme tam odovzdali do archívu, aby ich mohli preskúmať. Pozrel som hlavičku, nápis, nezdalo sa mi to. Prišiel druhý dopis z akadémie vied, že žiadajú podklady, tak nakoniec sme toho pracovníka akadémie prijali. Prišiel a jediný dokument, ktorý ho zaujímal, či som dostával výplatu v HZDS. A tým záujem historického ústavu skončil.“

Moderátor: „Ak by opäť prišli slovenskí historici s podobnou žiadosťou, povedzme mladší?“

V. Mečiar: „Pošlem každého preč.“

Moderátor: „Pošlete preč.“

V. Mečiar: „Je to môj materiál, ktorý budú mať potom moji dediči a ktorí s tým naložia ako naložia. Pokiaľ išlo o tieto otázky, inak chcem povedať, že žiaden slovenský historik nepríde, pretože šéf Historického ústavu Slovenskej akadémie vied, Kováč mladší, v deň zloženia sľubu jeho brata, zakladal spoločnosť na pád vlády Vladimíra Mečiara a historicky pracoval celé obdobie na deformovaní vývoja histórie. To je o niečom inom, ale celé to snaženie bolo napríklad v tom, že ako my sme mali ústretovosť v Českej republike, tak povedzme občania Českej republiky mali výhody v hotelovom ubytovaní na Slovensku zachované. Občianstvo Českej republiky zachované, uznané na Slovensku, uznané v Českej republike. Práva ľudí zachované, majetkové práva zachované. Všetko proste po tejto stránke prebehlo tak s úctou a nezaložiť nič v zlých vzťahoch. V dobe, v Juhoslávii strieľali po sebe všetci, v Rusku strieľali všetci proti všetkým a 20 miliónov Rusov je v zahraničí, kopu bolo zabýtych, nakoniec vláda a parlament strieľali po sebe. Keď zobereme ostatné štáty Európy, nepokoje prebehli všetkými, takže tu bolo niečo, čo bolo dobré a nakoniec to znamenalo aj osobný život, keď som bol na ministerstve zahraničia v Spolkovej republike Nemecko, pýtal sa, prečo ma blokujú všade, tak mi povedal, no, rozdelili ste Česko-Slovensko, čo by ste nám urobili s Európskou úniou, čiže to bol tento strach, ktorý tuná bol. Keď som pýtal vysvetlenie novinárov prečo, tak mali ste tam jedného, ktorý vás zastupoval v medzinárodných organizáciách, blondiak, v okuliaroch, hovorím, prečo. On mi na to povedal, my sme zozbierali to najlepšie, čo sme mali medzi novinármi, ocitli ste sa v istej situácii a rozpracovali sme to a povedali 6 variánt len z tohoto môže niečo urobiť. Na všetkých 6 variánt sme sa pripravili. A vy ste urobili siedmu, nie ste predvídateľný, musíte preč. Čiže, nie si dostatočne hlúpy.“

Moderátor: „Môžem? Ak dovolíte, prišli nám aj divácke otázky a je tu jedna z nich. Slovenská spoločnosť zostala po rozdelení predsa len rozdelená viac ako česká. Každý, kto s vami nesúhlasil, pán Mečiar, sa stal nepriateľom štátu. Nie je vám teraz ľúto takýchto osudov?“

V. Klaus: „Nezlobte se, já vám skočím do řeči. Já nejsem tady, abych se zúčastnil vnitroslovenské debaty některých lidí vůči panu premiérovi. To já nemám prostě za potřebí. Tak já prosím, jestli tohle by se mohlo beze mě případně řešit, na to si pozvete pana premiéra na jiný rozhovor.“

Moderátor: „Máme otázky (...) táto prišla práve na pána Mečiara.“

V. Klaus: „Já rozumím, ale jako já nechci s tím pokyvováním, jenom nepokyvováním hlavou k tomu něco vyjádřovat.“

V. Mečiar: „Môžem vám dať na to jednu odpoveď. My sme prišli z istého prostredia socialistického do tej slobody, do zmeny politického systému, politického režimu, poznačení tým všetkým. Tá spoločnosť bola rozdelená. Boli narušené vzťahy medzi cirkvami a štátom, aj medzi

cirkvami navzájom. Boli narušené vzťahy medzi maďarskou menšinou, slovenskou menšinou, Maďarskou republikou upravené, za 26 rokov nič lepšie nevymysleli ako čo sme my riešili. Boli narušené vzťahy medzi jednotlivými regiónmi Slovenska, dodneska nevyriešený problém. Boli narušené vzťahy vo vnútri medzi ľuďmi, ktorí sa zúčastnili privatizácie, nezúčastnili privatizácie, vznikli všelijaké veci, väzby, ale dohodnuté to, čo bolo sľúbené, bolo splnené a od roku 94 som nemal prístup k privatizácii zo zákona. Zbytočne to spájajú s tým...“

Moderátorka: *„Podme k tomu rozdeleniu Česko-Slovenska, keď dovolíte. Máme tu ten okamih, našťastie sa to podarilo naozaj pokojnou cestou, čo je chvályhodné. Pán Klaus, vy osobne, ako si na to spomínate? Naplnilo to vaše očakávania, tie prvé roky?“*

V. Klaus: *„Tak, poďívajte. Já jsem vám řekl, že já jsem se pokoušel nalézt cesty, jak ten společný stát udělat. Já jsem byl jediný z politiků tehdejšího Česko-Slovenska, kdo v těch klíčových volbách roku 1992 kandidoval v obou republikách. Prostě, čili, můj zájem byl evidentní v téhle věci. Já myslím, že jsme vám se tady snažili vysvětlit, že prostě nebylo udržitelné, aby v dnešním stavu při nehomogenitě obou našich zemí, jiných zájmech, jiné ekonomické situaci, jiné historii, jiné to či ono, prostě aby rozumně ten stát mohl fungovat. V tomto smyslu, já myslím, že ne mé očekávání, já myslím, že každého myslícího člověka v České republice i na Slovensku, musí mu být jasné, že to byl správný tah. Není moje očekávání, to je nepodstatné, to skoro není důležité. Ale já myslím, že se to lépe udělat nedalo a i když samozřejmě všechno má tisíc drobných detailů, které neznám co by se mělo prostě udělat jinak a myslím, že jsme vydržali do teďka v tomhleto přátelském vztahu, nejlepším v historii mezi našimi státy, je obrovské zadostiučinění nás obou, že to tak je. A, jestli jste navádění nějakým způsobem jiným, prosím vás, zkuste pootevřít oči a dívat se na to férově (...).“*

Moderátorka: *„Nás to zaujíma, viete, lebo my sme to vtedy až tak intenzívne neprežívali, ale zaujíma nás to.“*

V. Mečiar: *„Musím povedať niečo, čo neviete.“*

Moderátorka: *„Povedzte.“*

V. Mečiar: *„Ak si myslíte, že ak by v Českej republike bolo nejaké nadšenie pre Slovákov. My sme okrem prezidenta Klause nemali partnera na rokovanie. Bol som rokovať s predsedom Československej sociálnej demokracie, s pánom Dubčekom. Prijal nás v predsieni a vyhodil. Ať jste pryč. Mně se strana rozpádá, já mám být v New Yorku, já tady na to doplácím, já budu hlasovat pro, já nechci, abyste byli dále v Československu. Tak sme sa slušne pozdravili a odišli. A bolo to. S kým som mal rokovať? Boli ďalší. Ať jste pryč a co dráty natažený? Boli ďalší. Bolo stretnutie predsedov politických strán Slovenska a Čiech v Bratislave. Čo myslíte, ako dopadli? Čarnogurský čakal, že dostane veľkú podporu a hneď prvý, ktorý bol, ten fúzatý, predseda strany, sa tituloval doktor, nebol doktor, teraz už je.“*

Moderátor: *„Pán Kalouda?“*

V. Mečiar: *„Prosím?“*

Moderátor: *„Pán Kalouda?“*

V. Mečiar: *„Áno. Hneď prvý oznámil, zrušiť Česko-Slovensko, nechceme vás a tak ďalej (...) Čiže, my sme mali jediného partnera na rokovanie. Prezident Havel myslíte, že bol partner na rokovanie?“*

V. Klaus: *„Já myslím, že bylo miliony Čechů, kteří byli bezvadní partneri.“*

V. Mečiar: *„Áno, ale špičky politické aké boli...“*

V. Klaus: *„Ale politické špičky prostě (...) tady taky byli. Já myslím, že to nemá smysl takhle roztahovat. Prostě, došlo k něčemu, co se bohužel stát muselo a můžeme my, žijící, můžeme přidávat to slovo bohužel. Prostě, je to tak, já myslím, že se otevřely tisíce dalších možností, jak mít ideální vztahy mezi Čechy a Slováky, mezi Českem a Slovenskem, jo. Já myslím, že my to vidíme na tom, kolik Slováků je v Praze a v celý Český republice. Já to vidím na tom, kolik lidí rádo jezdí na Slovensko a tak dále. Nemá smysl to dále pitvat a hledat něco...“*

Moderátor: „Pán Klaus, ak dovoľíte. Prišla divácka otázka zo Slovenska práve na vás. Pýtajú sa naši diváci, že kto by okrem pána Mečiara mohol byť vaším politickým partnerom zo slovenskej strany, že či by ste si priali niekoho iného z vtedajšej politickej reprezentácie.“

V. Klaus: „Ne, já jsem za první, člověk si v takovýchhle jednáních partnera nevybírám, nevolím, nevyzobávám si partnera. Partner vznikne autenticky a v tu chvíli pan premiér Mečiar byl autentickým reprezentantem Slovenska pro mě. Čili, úvaha moje, že bych si vybíral někoho jiného prostě vůbec nemohlo by mě ani ve snu napadnout. To je pořád snění takových těch lidí, kteří si myslí, že můžou diktovat historii a jakože to jako na šachovnici, že uděláme ten či onen tah, nemůžem. To je realita, která se stala a já musím říci, že s panem premiérem Mečiarom jsme jednali naprosto ferozně a já jsem se mohl spolehnout, on to říká často, že se mohl spolehnout na to, když se něco domluvíme, že to druhý den zase platí, co se se spoustou jiných politiků prostě nedalo učinit. Já bych si jiného partnera nevybíral na Slovensku, ale hlavně říkám, neměl jsem sebemenší nárok, abych něco takového dělal a my se s panem premiérem nevidíme často, ale když se takhle po pár letech potkáme, tak vidím, že ten elementární vztah elementární důvěry tady prostě přetrvává a nemám důvod, abych líbivě pro někoho, kdo by tleskal na Slovensku říkal prostě něco jiného. Nemám tuto potřebu.“

V. Mečiar: „Tým všetkým chcem povedať jednu vec pre Slovákov, že my sme na českej politickej scéne lepšieho priateľa, spojenca a partnera ako pán prezident Klaus nemali. Pán prezident Havel tým partnerom nebol a nemal ku Slovákom vzťah. Je veľa vecí, ktoré mu boli povedané vtedy medzi tými štyrmi očami, ktoré neboli, a preto tie pamäti nepíšem. By sme tam museli zverejňovať, že nebol iný dôveryhodnejší, zodpovednejší a hodnovernejší partner, takže my na Slovensku meno Klaus by sme mali vyslovovať vždycky s veľkou úctou.“

Moderátorka: „Tie vzťahy sú dnes naozaj veľmi dobré, ale vždy v podstate boli od roku 1918 v rôznych etapách, a teraz, spomenula som si na rozprávanie pána Františka Mikloška v jednej relácii, ale povedal to na viacerých miestach, a teraz to, prosím, neberte ako útok na rozdelenie, to je len otázka, zaujíma ma váš názor. Pán Mikloško totiž spomínal na to, čo povedal pán Václav Havel, pán prezident na pražskom hrade, keď tam spolu boli, a pán Havel vtedy vyzdvihol úlohu Československa aj v tom, že to bol múdry projekt, lebo z jeho pohľadu nás, teda vás Čechov aj nás Slovákov chránil pred určitými rizikami. On to pomenoval tak, že nás pred Nemcami, vás pred Maďarmi, bolo to trochu odľahčené, že čo si myslíte o tom, že teraz, keď nie sme v jednom štáte, či nie sme zraniteľnejší.“

V. Klaus: „Ne. Já myslím, že jsme o tom celou dobu tady říkali a už přetahujeme minuty. Nemá smyslu. Já nevidím důvod citovat pořád pana Mikloška prostě. Kde jste ho vzala jako autoritu něčeho, pro mě autoritou není.“

Moderátor: „Tak bol predsedom Slovenskej národnej rady.“

V. Klaus: „Ne, kdyby jste se ptala na podstatu problému, ano, ale proč citujete? To je strach říci svůj názor, schovávání se za nějakou autoritu. To je zbabělý postoj. Tak se, já myslím, jednat nedá. Nevím, co chcete docílit pokračováním tohoto hovoru. Já myslím, že my s panem premiérem poděkujeme a řekneme, že jsme velmi rádi z toho, že jste nám tuhle šanci umožnili. Já jsem před pěti lety umožnil...“

Moderátor: „Ak by som, s dovoľením, predsa len mohol otázku na oboch z vás, páni. Divácka otázka znie, že ak sú dnes...“

V. Klaus: „Vy to máte dopředu ty otázky? Ty otázky nereflektujú co všechno jsme vám tady řekli. Čili, to jsou předem napsané otázky, které vůbec neberou úvahu v to, co jste tady slyšeli, a to je pro nás ponižující na takovou předem připravenou tahák, který jste si předem připravili.“

Moderátorka: „Tí diváci boli vyzvaní po tieto dni, ale aj teraz aktuálne stále môžu písať, čiže všetky sú naozaj divácke otázky.“

Moderátor: „A tá otázka znie, že či existovala nejaká možnosť, aj teraz hovoríte, že tie vzťahy sú vynikajúce medzi Českom a Slovenskom, či by tie vzťahy mohli byť také aj v rámci ešte toho“

spoločného štátu, a to aj napríklad kvôli tomu, že v prostredí strednej a východnej Európy síce dochádzalo k rozpadu zložených štátov, ale napríklad na západ od nás veľa zložených štátov zostalo pohromade, nerozpadali sa.“

V. Mečiar: *„Počúvajte, všetci milovníci federácie, mali ste to riešiť v čase, ktorý bol vtedy aktuálny.“*

Moderátor: *„Tak napríklad, Veľká Británia zostala, Španielsko, Taliansko...“*

V. Klaus: *„Jestli nám dáváte Velkou Británii za příklad, tak to jako já se vždycky směju. U nás se nikdy nestřílelo jako se střílelo v Severním Irsku a tak dále. My jsme nikdy nezatýkali předsedu vlády jako zatýká španělská federální vláda katalánského a tak dále. Ne, tyhle příklady prosím vás radši neříkejte, ty jsou výsměchem a tak dále. Ale jako nevidím sebemenší důvod v tomhle pokračovat, protože všechny tyhle otázky jsme vám už zodpověděli. Museli by jsme začít znova říkat to, co tady už hodinu říkáme. Já fakt si myslím, že já jsem byl pozván na hodinovou debatu a už je to hodina a štvrt. Fakt, já bych...“*

Moderátorka: *„Ak dovoľíte, ja sa len pýtam na tú aktualitu, viete. Lebo to reflektujeme aj v súčasnosti vzhľadom na to dianie, ktoré máme teraz, preto som citovala toho pána Mikloška, lebo chcem vedieť vaše aktuálne postoje k tomu, že ako sa podarilo naplniť a stále naplňovať tú štátnosť, ako sme si poradili v tých prvých rokoch a ako si vieme poradiť teraz, pán Mečiar.“*

V. Klaus: *„To je na samostatnou dvouhodinovou debatu, prostě. Jestli jsme my dva spokojeni s tím, co se děje, pan premiér na Slovensku a já v Čechách, tak já musím říct, že totálně nespokojen a pan premiér asi také.“*

V. Mečiar: *„Poviem vám to krátko. Bolo treba postaviť slovenský štát. Ako štát. Vybudovať inštitúcie, zabezpečiť mechanizmy, obnoviť rast, pretože my sme mali pokles -8, prešli sme k rastu 8, bola vyvolávaná vnútropolitická kríza s cieľom vymeniť predsedu vlády. Znovu sme vyhrali voľby, znovu sa obrátili k tomu, že ten rast pokračoval. Tí ľudia, ktorí majú vaše razenie, vašich otázok, nezmierili sa nikdy s politickou porážkou, ktorú sami zavinili. Sami zavinili, sami urobili a hľadajú ospravedlnenie pre svoje zlyhania. Pokiaľ ide o Slovenskú republiku, išli sme hore, hovorilo sa, bude z nás podkarpatský tiger. Dneska sme bruselské mača. To znamená, vo všetkých ukazovateľoch, ktoré sú rozhodujúce pre vývoj Slovenska poslední alebo medzi poslednými tromi v Európe. I za cenu straty mnohých životov, straty perspektívy vývoja, neistoty, ktorú tento stav vyvoláva. A čo je dneska na Slovensku problém? Niet osobnosti, ktorá by po mojom poučení povedala, dávam hlavu do chomúta, idem bojovať za všetkých, nech sa deje vôľa Božia, ideme tento zápas zviať. Všetci sú nespokojní, ale nikto nie do takej miery, aby tento dôvod nespokojnosti vyriešil.“*

Moderátorka: *„Pán Mečiar, mali sme aj temné časy a to sa vás musím opýtať, (...) ale patrí to do tej reflexie.“*

V. Klaus: *„Ne, řekli jsme, že už ne, nezlobte se. Ne, nepatří. Vy jste nás na hodinovou debatu pozvali...“*

Moderátorka: *„Už končíme, už končíme, ale (...).“*

V. Klaus: *„(...) předem připravených iks otázek, které neposlouchali co jsme vám říkali tady ty odpověde. Nezlobte se, ale (...).“*

Moderátorka: *„Pre nás sú cenné vaše názory.“*

V. Klaus: *„Ne, my nemáme ten time.“*

Moderátorka: *„Dobře, keď dovoľíte. Poslednú otázku pánovi Mečiarovi.“*

V. Klaus: *„Ne, to už jste řekla desetkrát, poslední otázku.“*

Moderátorka: *„Nie, ja som to ešte nepovedala.“*

V. Klaus: *„Pust'ite si ten svůj pořad.“*

Moderátorka: *„Hned' sa rozlúčime, pán Klaus, len naozaj, dovoľte, aby som to ukončila dôstojne s pánom Mečiarom.“*

V. Mečiar: *„Ak nechcete rokovať s pánom Klausom, nemám tu čo robiť.“*

Modeátorka: „Ale chceme, samozrejme, no tak ale my sme tu na to, aby sme sa pýtali (...), nie v zlom, ale naozaj, patrí to do toho.“

V. Mečiar: „Prišiel som len kvôli nemu.“

Modeátorka: „Ale divákov to zaujíma.“

V. Mečiar: „Že sa bude Gembický a Leško vyjadrovať ku tomu, čo sme dneska povedali. Robia tú špinavú robotu 30 rokov, nech ju robia ďalej. Sú to tie otázky, ktoré nám teraz kladiete. Tá istá skupina, to isté reprodukuje na mediálnej scéne a život je o úplne niečom inom. A to k tomu niečomu inému sme sa nedostali.“

Modeátorka: „Pán Mečiar, tak tá posledná otázka, keď dovolíte, a potom sa naozaj dôstojne rozlúčime, lebo to do toho patrí, viete, lebo nás pozerajú ľudia a ja sa to nepýtam v zlom. My sa v dobrom pýtame, aby ste to mohli vy vysvetliť, aby ste mohli dať za tým pomyselnú bodku, pretože neviem kedy sa najbližšie takto stretneme.“

V. Klaus: „Není možné vysvetlovať niečo hluchým a slepým, jo. A zdá sa, že vy neposlucháte naše odpovedi, neposlucháte.“

Moderátorka: „Ale, musím sa opýtať pána Mečiara poslednú otázku. Viete, a my sa musíme pýtať za občanov a oni nám to naozaj píšú (...).“

V. Klaus: „My jsme vám to všechno už zodpověděli.“

Moderátorka: „Dobre, ale prepáčte, jedna otázka a naozaj sa rozlúčime. Pán Mečiar, keď som hovorila o tom temnom období, to neboli len tí domáci kritici, ktorých ste sa trochu dotkli, ale napríklad niekdajšia ministerka zahraničných vecí Madeleine Albrightová nás vtedy označila za čiernu dieru v Európe a tak ďalej, dokonca tú pozvánku do Európskej únie, NATO sme dostali neskôr. Ako sa pozeráte na toto obdobie?“

V. Mečiar: „Ako na veľký úspech. Stačí vám to?“

Moderátorka: „Úspech bol to, že sme sa skoro nedostali do tej Európskej únie?“

V. Klaus: „Co že jste se skoro nedostali?“

Moderátorka: „No, nedostali sme sa tam hneď, nedostali sme pozvánku v tej prvej vlne.“

V. Mečiar: „Prosím vás, nevyprávajte hlúposti. Kto bol prijatý skorej ako Slovensko?“

Moderátorka: „Dobre, ale boli tu tie demarše. Pamätáte si na to.“

V. Mečiar: „Aké demarše, čo mi to za hlúposti vyprávate?“

Moderátorka: „Dobre.“

V. Klaus: „Nedostali jste se do Evropské unie?“

Moderátorka: „Dostali sme sa, ale boli okolo toho problémy.“

V. Klaus: „(...) ale takovou otázku jste položila, že jste se skoro nedostali do Evropské unie. Ne, přestaňte si dělat legraci, my fakt děkujeme.“

V. Mečiar: „(...) toto nemá význam.“

Moderátorka: „Ďakujeme veľmi pekne niekdajšiemu predsedovi vlády Českej republiky, niekdajšiemu prezidentovi, pánovi Václavovi Klausovi a niekdajšiemu viacnásobnému, trojnásobnému bývalému premiérovi, pánovi Vladimírovi Mečiarovi. Ďakujem pekne.“

V. Mečiar: „Dovidenia a prosím vás, už sa prelepte na reálny život Slovenska, nie na tieto vaše mediálne (...).“

Moderátorka: „Ďakujeme pekne. (...) Ďakujeme veľmi pekne, že ste nám venovali pozornosť. Budeme tu pre vás aj v Správach a komentároch o dvadsiatej hodine a dvadsiatej minúte.“

18:47:46 koniec programu Špeciál :24 – V. Mečiar a V. Klaus po 30. rokoch

zvukovo-obrazový predeľ
prehľad Správ RTVS o 19:00 h

18:48:00 koniec záznamu vysielania